

kako bi se pomoglo da jezik naravi novih naraštaja, u odnosu prema ljudskom životu prije rođenja, doista bude jezik njihova ćudoređa jer, kako bi rekao Terulijan: »Est homo et qui est futurus.«

Tomo Vukšić

Mihály Szentmártoni, *Pred otajstvom ljubavi. Razmatranja za duhovne vježbe*, Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove, Zagreb 2008, 268. str.

Ovu knjigu u izdanju FTI–a, biblioteke Obnovljenog života, napisao je p. Mihály Szentmártoni SJ, u povodu održavanja duhovnih vježbi za članove Hrvatske pokrajine Družbe Isusove u Zagrebu od 20. do 28. srpnja 2008. Autor je ujedno bio i voditelj tih duhovnih vježbi koje svaki isusovac obavlja jednom godišnje u trajanju od osam dana.

P. Szentmártoni rođen je 1945. u Novom Sadu. 1962. stupa u Družbu Isusovu. Nakon završenih redovnih studija specijalizira kliničku psihologiju te postiže stupanj doktora znanosti u Rimu. Svoje zvanje ostvaruje uglavnom kao profesor, predavajući u Zagrebu, a od 1991. u Rimu kao redoviti profesor pastoralne psihologije na Papinskom sveučilištu »Gregoriana«. Do sada je objavio više knjiga iz područja psihologije i duhovnosti koje su prevedene na mnoge svjetske jezike.

Jedno od tih djela je i knjiga koju ovdje predstavljamo. Kako sam autor kaže u uvodu, to je zapravo skup razmatranja nastalih iz njegova dugogodišnjega pisateljskog i propovjedničkog rada. U tom smislu se može koristiti kao osobno duhovno štivo, a prije svega može biti od velike pomoći voditeljima duhovnih vježbi.

Sv. Ignacije je naime duhovne vježbe zamislio tako da uz onoga koji ih obavlja (egzercitant) bude i vođa vježbi, koji ne samo da egzercitantu daje točke za razmatranje, već prati i njegove duhovne pokrete. Iz tog razloga se u knjižici Du-

hovnih vježbi nalaze i upute za njihovo držanje (Direktorij), koje pomažu voditelju da što lakše uoči u kakvom se duhovnom stanju nalazi egzercitant te da ga savjetuje, pripravlja i uspostavlja njegov susret s Bogom. Stoga i knjiga p. Szentmártonija može biti više od koristi voditeljima duhovnih vježbi nego polaznicima.

Duhovne vježbe se inače sastoje od četiri dijela, koji se nazivaju tjedni, jer njihovo obavljanje ili doživljavanje traje tjedan dana, pa tako čitave duhovne vježbe traju oko trideset dana. To su takozvane »velike duhovne vježbe«. Postoje i skraćeni oblici koji traju osam, šest ili tri dana. Cilj duhovnih vježbi je da se čovjek očisti od grijeha i neurednih sklonosti kako bi zatim u potpunoj slobodi mogao tražiti i prihvatiti volju Božju.

U knjizi *Pred otajstvom ljubavi* može se prepoznati klasična struktura duhovnih vježbi sv. Ignacija. Podijeljena je u osam poglavlja, slijedeći tako program osmodnevnih duhovnih vježbi. No knjiga je pisana tako da se i svako razmatranje može uzeti zasebno u pojedinim potrebama duše. U tom smislu ova zbirka razmatranja može biti korisno štivo i nadahnuće svima koji vole duhovnu literaturu.

Damir Kočiš

Ivan Kozelj, *Biti znači ljubiti*, (ur. Marijan Steiner), Biblioteka Theosis, Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove, Zagreb 2008, 426 str.

Pred nama je knjiga članaka i studija p. Ivana Kozelja SJ (1896–1982), Slovenca, koji je cijeli redovničko–svećenički život proživio među Hrvatima u Zagrebu (iznimke su godine studija u inozemstvu). Studirao je filozofiju i teologiju u Innsbrucku, Sarajevu, Louvainu, Zagrebu i Pullachu. Gotovo 40 godina bio je profesor filozofije na Filozofskom institutu (današnji Filozofski fakultet